

Zondag 23 augustus 2015 Baptisten Gemeente Utrecht Silo

Brood – daar zit wat in! Kirsten T. Timmer-Groeneweg

Psalm 78:17-29; Marcus 8:1-21

Inleiding op het thema

“Brood – daar zit wat in!” De slogan van de reclamecampagne voor brood in de jaren 90. Dit jaar is de slogan aangepast naar “Brood – wat zit daar in?” De campagne is een uitleg om de broodconsumptie te stimuleren. Brood is namelijk broodnodig voor onze gezondheid! Wat is uw favoriete dagelijkse brood? Welk brood eet u het liefst op vakantie?

Ik vraag me af uit hoeveel soorten brood de Israëlieten in de tijd van Jezus konden kiezen. In ieder geval was er gedeseemd en ongedeseemd brood. Het ongedeseemde brood aten ze tijdens Pesach, omdat hen dat deed herinneren aan de nacht van de uittocht uit de slavernij in Egypte in vroeger tijden: er was geen tijd om het deeg te laten rijzen, dus werden de broden zonder desem gebakken en meegenomen op reis. Het gedeseemde brood aten ze dan dagelijks gedurende de rest van het jaar. Ik stel me voor dat het gedeseemde brood enigszins smaakte zoals het zuurdesem brood, dat je veel in Duitsland kunt eten.

We zien in de interacties tussen Jezus en mensen, dat Jezus meestal aansluit bij wat bekend is voor hen om zijn boodschap over te brengen d.m.v. een gelijkenis, een uitleg of een wonder. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Jezus twee wonderen verricht waarbij brood centraal staat, de zgn. wonderbaarlijke spijzigingen. De eerste gebeurtenis betrof het voorzien in voldoende brood en vis voor een menigte van 5000 mannen, vrouwen en kinderen niet meegeteld, terwijl er slechts vijf broden en twee vissen voorhanden waren. Met recht kunnen we stellen dat er inderdaad iets in dat brood zat! De focus vandaag is op de tweede wonderbaarlijke spijziging. Wat zat er toen voor de mensen en de discipelen in het brood en in de gebeurtenis? En wat zit er vandaag voor ons in?

De gelezen tekst uit Marcus valt uiteen in drie hoofddelen: 1. Het wonder van het brood; 2. Het gesprek met de Farizeeën; 3. De uitleg aan de discipelen. Bij elk van de drie hoofddelen staan we vandaag stil om te kijken naar de essentie ervan en de vertaalslag naar vandaag.

Marcus 8:1-9

Mattheus en Marcus beschrijven in hun boeken beiden de twee wonderen rondom brood. De volgorde van de gebeurtenissen in Mattheus en Marcus komt grotendeels overeen: de eerste spijziging, Jezus loopt over het water, genezingen, de tweede spijziging gevolgd door de belijdenis van Petrus namens de groep discipelen. De exacte locatie van de tweede spijziging is onbekend; het was in ieder geval in de buurt van het Meer van Galilea want na afloop vertrekken Jezus en zijn discipelen meteen per boot naar een ander gebied.

De menigte is al drie dagen bij Jezus; het voedsel dat de mensen hadden, is ondertussen opgebraakt; eten kopen gaat niet, want ze zijn in een afgelegen gebied. De magen knorren! Jezus is "innerlijk met ontferming bewogen over de menigte" (Nieuwe Statenvertaling) en formuleert de situatie voor zijn discipelen: de mensen hebben behoorlijke trek; naar huis sturen kan niet, want dan bezwijken ze onderweg. Wat nu? Tja, zijn vrienden weten het ook niet – waar halen ze in hemelsnaam voldoende brood vandaan in the middle of nowhere? Zeven broden is natuurlijk nooit voldoende voor 4000 mannen, vrouwen en kinderen nog niet eens meegeteld! Waren ze het wonder van de vorige keer vergeten? Jezus dankt voor de zeven broden en enkele visjes, breekt het eten en laat de discipelen alles uitdelen. Het wonder geschiedt: alle aanwezigen eten meer dan voldoende en zeven manden vol met brood blijven over! Daarna stuurt Jezus de mensen naar huis.

We zien in deze gebeurtenis, dat Jezus om mensen geeft zowel wat betreft hun fysieke gezondheid – hij zorgt uiteindelijk voor voldoende eten – als wat betreft hun spirituele gezondheid – hij trekt drie dagen lang met deze menigte op. Drie dagen om met de mensen te spreken over God, het Koninkrijk der hemelen, het goede leven. Als het eraan toeging zoals op

andere dagen, zal Jezus ongetwijfeld ook mensen hebben genezen in die drie dagen.

Toepassing 1

Wat zit er voor ons in dit deel van de gelezen tekst? We worden opgeroepen om in de voetsporen van Jezus te treden door oog te hebben voor de fysieke en geestelijke gezondheid van anderen. Het Leger des Heils is een kerkgenootschap dat beide facetten van gezondheid sterk benadrukt en in praktijk brengt. Dicht bij huis krijgt de aandacht voor de fysieke en geestelijke gezondheid o.a. gestalte in de eetgroep en het ouderen diner hier in Silo op 12 september. Iets verder van huis moet ook de opvang van vluchtelingen verder gaan dan bed, bad en brood. Twee weken geleden ging het programma Dilemma over de vraag: zal ik een vluchteling in mijn huis opvangen? Het antwoord op het dilemma was ingewikkeld en heel persoonlijk. ... Op welke manier kunt u bijdragen aan de fysieke en geestelijke gezondheid van anderen?

Marcus 8:10-13

Na het wonder vertrekt Jezus met zijn discipelen naar de streken van Dalmanutha. Het is niet bekend waar dit precies ligt. Op de één of andere manier weten de Farizeeën steeds waar Jezus is en zoeken ze hem op. Ook nu. Nadat hun vorige discussie was gegaan over wat rein en onrein is, stellen ze nu Jezus op de proef door hem om een teken uit de hemel te vragen. Zoals Marcus het omschrijft, verlangen ze een *apocalyptisch* teken dat bewijst dat Jezus door God gezonden is. De wonderen en genezingen, die ze met eigen ogen hadden waargenomen, waren geen overtuigend bewijs voor de Farizeeën. Volgens hen maakte het verrichten van wonderen iemand niet tot een extra bijzonder persoon. Voor de Farizeeën zou een apocalyptisch teken overtuigend bewijs zijn dat Jezus van God kwam. Denk bijvoorbeeld aan het met geweld verdrijven van de Romeinse overheersers – iets wat de Farizeeën in die tijd verwachtten van de door God gestuurde Messias. Jezus weigert en antwoordt hen, zo schrijft Mattheus, "De aanblik van de lucht weet u wel te onderscheiden, en kunt u de tekenen van de tijden niet onderscheiden? Het verdorven en overspelig geslacht verlangt een teken; maar hun zal

geen teken gegeven worden dan het teken van Jona, de profeet" (Mat 16:3-4). Jezus verwijst hier naar de profeet Jona, die drie dagen en nachten in de buik van een grote vis zat, omdat hij weigerde Gods boodschap over te brengen aan de inwoners van Nineve. Het apocalyptische teken blijft nu dus uit. De Farizeeën zouden genoeg moeten hebben aan wat ze gezien en gehoord hebben van Jezus.

Toepassing 2

Welke tekenen hebben wij nodig om Jezus als Zoon van God te herkennen en erkennen? ... Wat zoeken we bij Jezus? Willen we brood van hem als we trek hebben? Alsof we ons verlanglijstje bij hem kunnen indienen en de wensen kunnen afvinken op het moment dat zij in vervulling gaan? ... Of verlangen we er op een dieper niveau naar om het goede leven te kunnen leven door in de voetsporen van Jezus te treden? ... En als we iets van Jezus gezien hebben in ons leven, is dat dan voldoende of willen we dan een nog duidelijker teken om toch echt zeker te weten dat Jezus is wie hij zegt dat hij is? ... Of durven we in geloof te vertrouwen en gehoor te geven aan zijn oproep: "De tijd is aangebroken, het Koninkrijk van God is nabij; kom tot inkeer u hecht geloof aan dit goede nieuws" (Mar 1:15). Dit is een oproep om ons *vrijwillig* aan hem toe te vertrouwen en niet *gedwongen* na het aanschouwen van een bijzonder teken.

Marcus 8:14-21

In het derde deel van de schriftlezing is Jezus alleen met zijn discipelen en waarschuwt hij hen en geeft uitleg over de twee wonderbare spijzigingen. De waarschuwing luidt: Pas op voor het zuurdeeg van de Farizeeën en dat van Herodes. De 12 vrienden leggen meteen de link met het eetbare brood, omdat ze vergeten waren brood te kopen voordat ze het meer overvoeren. Natuurlijk had Jezus het niet dit soort voedsel, maar over het geestelijke aspect ervan. Twee weken geleden hoorden we hoe de Farizeeën de richtingwijzers van God in die tijd hadden veranderd in strikte geboden en verboden, waarbij het niet langer om het innerlijk ging en het volgen van Gods weg, maar om uiterlijkheden en het volgen van menselijke tradities. De Farizeeën vormen een negatieve invloed op de

geestelijke gezondheid. Ook Herodes wordt als negatieve invloed genoemd: Herodes liet zich door mensen overhalen om het verkeerde te doen en liet Johannes de Doper onthoofden.

De discipelen, zegt Jezus, moeten *verre* blijven van uiterlijkheden, van menselijke tradities en negatieve invloeden, en *dicht* bij Gods weg. De discipelen beginnen deze boodschap te begrijpen, zoals we kunnen afleiden uit wat Petrus korte tijd later zegt over Jezus: "U bent de Christus, de Zoon van de levende God" (Mat 16:16; Mar 7:29).

Toepassing 3

Net zoals de eerste volgelingen van Jezus, moeten ook wij *verre* blijven van uiterlijkheden, menselijke tradities en negatieve invloeden, en *dicht* bij Gods weg blijven. Uiterlijkheden en menselijke tradities maken ons in de kern niet gelukkig, het goede leven wel.

Christelijke kluizenaars en bepaalde kloosterorden probeerden, en proberen vandaag nog, de wereld volledig te mijden. Dit is niet wat Jezus bedoelde; immers, hij stapte ook niet uit de maatschappij om als kluizenaar of met een kleine groep volgelingen te leven. Jezus is continue in contact met de wereld, zonder van de wereld te worden. Alleen op deze wijze kon hij zorgen voor de fysieke en geestelijke gezondheid van mensen. Zo mogen wij ook Jezus hierin volgen. Het is soms moeilijk om ons niet te laten beïnvloeden door menselijke tradities en negatieve voorbeelden (vult u zelf de voorbeelden maar in), maar het is wel de opdracht die we hebben gekregen. Om brood uit te delen, moeten we in de wereld staan. Brood – daar zit wat in, daar zit *heel veel* in. Neemt u er zelf van en deelt u mee uit?